

'Argentijnse problemen kunnen ook in eurozone opduiken'

Professor Lode Vereeck (LUC): 'Gemeenschappelijke munt kan nefast zijn voor economisch minst presterende landen'

DIEPENBEEK (tijd) - 'De kans dat de eurozone vroeg of laat met dezelfde problemen te maken krijgt als Argentinië vandaag, is zeer reëel. Het gebruik van eenzelfde munt in landen die economisch sterk verschillen, ontnemt de mogelijkheid een landelijke crisis met een devaluatie of monetaire maatregelen te lijf te gaan.' Dat zegt professor Lode Vereeck van het Limburgs Universitair Centrum (LUC), die ook doceert aan de Universidad Torcuato di Tella in Argentinië.

'De belangrijkste oorzaak van de huidige crisis in Argentinië is het waarzinnige idee om de peso aan de dollar te koppelen', gaat Lode Vereeck van start. 'De maatregel diende om de hyperinflatie van de jaren 80 te bestrijden, maar had na 1997 geen enkel positief effect meer. De buurlanden devalueerden hun munten wel, terwijl Argentinië door zijn muntraad gevangen zat en niet meer met zijn belangrijkste handelspartners kon concurreren. Zelfs de kippen die de Argentijnen in de winkel kochten, kwamen op den duur uit het veel goedkopere Brazilië. Een koppeling aan de Braziliaanse real had nog meer zin gehad. De Verenigde Staten tekenden slechts voor 8 procent van de Argentijnse export, terwijl Brazilië 30 procent van de Argentijnse uitvoer afneemt. Bovendien koppelde Argentinië niet alleen zijn munt aan die van een land waar het weinig mee te maken had. Zelfs de prijzen van nutsvoorzieningen zoals telefoon waren aan de inflatie in de VS gekoppeld.'

'Door de pariteit tussen dollar en peso begon de overheid boven haar stand te leven', gaat Vereeck verder. De financiële markten, en zelfs het Internationaal Monetair Fonds, juichten de Argentijnse aanpak toe. Argentinië kon zonder problemen enorme sommen lenen. De regering spenleerde maar aan. De Argentijnse parlementsbibliotheek heeft bijvoor-

beeld twee keer zoveel werknemers als de Amerikaanse Library of Congress. De schuldratio is de voorbije jaren verdubbeld tot 60 procent van het bruto binnenlands product, en groeit door de hoge interesten die Argentinië moet betalen razendsnel.'

Zwakke broertjes

Vereeck trekt parallellen met enkele landen in de eurozone: 'Ook in de eurozone zijn er economisch zwakke broertjes, voornamelijk in het zuiden van de unie. Indien de uitbreiding met Oost-Europa er komt, worden daar nog zwakkere landen aan toegevoegd. Vroeger konden die zwakke economieën zich tijdens een crisis uit het dal werken door hun munt te devalueren, waardoor hun concurrentiepositie eensklaps verbeterde. De euro ontnemt hen dat wapen, net zoals de bij wet vastgelegde koppeling aan de dollar dat in Argentinië deed. Ook het monetaire beleid biedt voor probleemlanden geen speelruimte meer, want dat wordt in Frankfurt door de Europese Centrale Bank bepaald. Sommige landen kunnen met een oververhitting van de economie kampen en een restrictieve politiek nodig hebben, terwijl andere juist nood hebben aan een expansief beleid. En ook het budgettaire beleid is door de Maastricht-

Professor Lode Vereeck (rechts) en onderzoeksassistent Joy Donné: 'Zelfs de kippen die de Argentijnen in de winkel kochten, kwamen op den duur uit het veel goedkopere Brazilië.'

(Foto: Karel Hemerijckx)

beiden aan handen en voeten gebonden.'

'Een gevolg van een langdurig zwakke economische positie is dat bepaalde landen op termijn niets meer te bieden hebben dat de anderen de moeite waard vinden', vervolgt

Vereeck. De enige oplossing voor die anderen om uit het dal te geraken, is er jeld inpompen. Dat gebeurt nu via de Europese structuurlandlen. Maar ik rees dat wanneer de economie lang labakt er een grens komt aan de vrijgwigheid van de grote geldschieters

in de eurozone, zoals Duitsland en Frankrijk. Voorlopig hebben de lidstaten ook nog de mogelijkheid elkaar te beconcurreren via hun fiscaliteit en sociale zekerheid. Wanneer dat door een harmonisatie wegvalt, is het hek helemaal van de dam.'

Toch verwacht Vereeck niet dat de situatie in de eurozone zo erg wordt dat een land zijn betalingsverplichtingen niet meer zal nakomen. 'Gelukkig zijn er nog verschillen. De landen van de eurozone moeten aan de criteria van Maastricht voldoen, waardoor de overheidsschuld en de tekorten binnen de perken blijven. Al kan een economische crisis die verzevenlijkingen teniet doen. Bovendien is bijvoorbeeld de Belgische staatsschuld voornamelijk in handen van de Belgen zelf. Het geld blijft binnen de grenzen. Argentinië leende vooral in het buitenland.'

Oplossingen

Joy Donné, onderzoeksmedewerker aan het LUC en pas terug van een jaar Argentinië, stipt andere, typisch Argentijnse problemen aan: 'In de eerste plaats verloopt de inning van de belastingen inefficiënt, waardoor de overheid grote sommen misloopt. De Argentijnen zien niet in waarom ze een deel moeten afstaan aan de staat, en de pakkans is zeer klein. Ten tweede is de industrie niet competitief door een gebrekkig management, een relatief inflexibele arbeidsmarkt en de grote macht van de vakbonden. De buitenlandse firma's die in Argentinië zijn vertegenwoordigd, waaronder Tractebel en de Belgische baggeraars, werken met afgestudeerden van de kwalitatieve privé-universiteiten of met buitenlandse managers. De 'brain drain' in Argentinië is de jongste jaren trouwens sterk toegenomen. Wie de kennis en het geld heeft, verhuist naar Europa of de VS. Ten slotte zijn er weinig jongeren onder de politici. Die hebben nog de mentaliteit van vroeger en delen lukraak postjes uit aan vrienden en familie.'

'Om problemen in de eurozone in de toekomst makkelijker te kunnen oplossen, is het noodzakelijk dat we de Argentijnse crisismaatregelen nu goed bestuderen', zegt Vereeck. 'De muntkoppeling loslaten was een eerste stap. Toch bestaan er nog twee wisselkoersen in Argentinië, een totaal vrije koers en een vastgelegde koers voor de export. Die moet zo snel mogelijk worden afgeschaft. De devaluatie moet ook gepaard gaan met begeleidingsmaatregelen voor de kredietsector. Nu zijn enkel kleine leningen geconverteerd in peso. Grote leningen blijven in dollar. Wanneer je een huis gekocht hebt, moet je dat met dollars afbetalen, terwijl je loon nog steeds wordt uitbetaald in peso's die veel minder waard zijn geworden. Daarnaast moet de devaluatie gepaard gaan met een strikte prijscontrole, opdat de inflatie niet ontspoorst.'

Vereeck ziet ook een rol weggelegd voor het Internationaal Monetair Fonds: 'Argentinië moet dringend met het IMF over een herschikking van zijn schulden onderhandelen. Daar blijft het voorlopig te stil rond. Nog meer lenen is nefast. Daarom moet de overheid besparingen doorvoeren die in het begin pijn zullen doen. Daarnaast zou de internationale gemeenschap een soort Marshall-plan voor Argentinië moeten opzetten, waarbij een actief beleid wordt gevoerd om de industrie te stimuleren en meer mensen aan het werk te zetten. Ik verwacht dat Argentinië investeerders met belastingvoordelen zal proberen te lokken. Monetair komt het erop aan dat de centrale bank meer credibiliteit opbouwt. En het zal misschien een tijdje duren, maar ik verwacht dat Argentinië er dankzij de devaluatie bovenop komt.'

Serge MAMPAEY